Fredningsforslag i Odense kommune

Højstrup Øvelsesplads

Udarbejdet af Danmarks Naturfredningsforening og Odense Kommune, juni 2026

Danmarks Naturfrednings forening

ODENSE KOMMUNE

Danmarks Naturfredningsforening ● Masnedøgade 20 ● 2100 København Ø ● Tlf. 39 17 40 00 ● dn@dn.dk ● www.dn.dk

Dato: 29. juni 2026
Sagsbehandler i Danmarks Naturfredningsforening: Birgitte Ingrisch, bbi@dn.dk, 61691822
Sagsbehandler i Odense Kommune: Heidi Christensen, hekc@odense.dk, 29696818

Fredningsnævnet for Fyn
c/o Retten i Svendborg
Christiansvej 41, 5700 Svendborg

Forslag til fredning af Højstrup Øvelsesplads

Indholdsfortegnelse:

1. Baggrunden for forslaget side 3
2. Fredningsforslagets afgrænsning side 4
3. Beskrivelse af fredningsområdet side 4
4. Frednings- og planlægningsmæssige forhold side 11
5. Forslag til fredningsbestemmelser side 13

Bilag:
Bilag 1: Areal- og lodsejerliste
Bilag 2: Budgetoverslag
Bilag 3: Myndigheders bemærkninger til budgetoverslaget
Bilag 4: Screeningsnotat
Bilag 5: Hensigtserklæring om sovende fredninger på Forsvarets arealer af 18. september 2025

Kortbilag:
Kortbilag 1: Fredningskort i 1:5.000 og oversigtskort i 1:25.000

Litteratur:
Højstrup Øvelsesplads, Drifts- og plejeplan 2020-2034, Forsvarsministeriet, Ejendomsstyrelsen
Planstrategi, At lege er at leve, Odense Kommune (2008)
Historisk rapport om Højstrup militære øvelsesområde, Odense Bys Museer (2004)

Forsidefoto: Birgitte Ingrisch

Danmarks Naturfredningsforening og Odense Kommune fremsætter hermed i henhold til Naturbeskyttelseslovens § 36, jf. § 33 stk.3, forslag til fredning af Højstrup Øvelsesplads i Odense kommune, i alt 186 ha. Arealet ejes af Forsvarsministeriet.

1. Baggrunden for forslaget

Højstrup Øvelsesplads er et 186 ha stort militært øvelsesområde beliggende i det vestlige Odense i grænsefeltet mellem by i øst og åbent land mod vest.

Området ejes af Forsvaret og har været anvendt som militær øvelsesplads siden anden halvdel af det 20. århundrede. Højstrup Øvelsesplads rummer en lang række natur- og landskabsværdier. Det fremtræder i dag som et overvejende åbent græs- og overdrevspræget område med spredte vandhuller, småskove og en vegetation, der er præget af en relativt lav påvirkning fra intensiv landbrugsdrift. Øvelsespladsen er et værdifuldt rekreativt naturområde, og der er i vid udstrækning offentlig adgang til området.

Højstrup Øvelsesplads ligger pga. nærheden til Odense By i et område, som på sigt kan forventes at blive udsat for et vist pres for byudviklingen. Odense by vinder fortsat terræn mod de omkringliggende landskaber, og der har da også tidligere været planer for områdets udvikling i kommuneplanlægningen.

På den baggrund rejste Danmarks Naturfredningsforening en fredningssag i 2008. Den blev imidlertid afvist af fredningsnævnet i 2010, da man ikke fandt, at området var truet. I afgørelsen blev det imidlertid slået fast, at fredningsområdet rummer betydelige værdier i form af et rigt dyre- og planteliv, at landskabet har stor variation i naturindholdet, og at området giver gode muligheder for rekreative aktiviteter til Odenses befolkning. Fredningsnævnet udtalte samtidig i afgørelsen, at man må overveje at bevare disse værdier, hvis området udsættes for aktuelle trusler i form af fx bebyggelse. Parallelt hermed besluttede Odense Kommune at droppe planerne om at byudvikle Højstrup Øvelsesplads. Siden har der ikke været planer hos Forsvaret om at afhænde øvelsespladsen eller hos Odense Kommune om byudvikling på området.

I 2025 underskrev Danmarks Naturfredningsforening og Forsvaret en hensigtserklæring om, at foreningen kan rejse fredningssag med sovende fredningsbestemmelser på visse af Forsvarets arealer, herunder Højstrup Øvelsesplads, jf. bilag 5. Baggrunden var og er en erkendelse af, at mange af Forsvarets øvelsesområder rummer store både naturmæssige og rekreative værdier, som kan komme under pres, hvis Forsvaret en dag afhænder dem. Det er sket med mange øvelsesområder gennem tiden, hvoraf blot skal nævnes Vestamager ved København, Kær Vestermark ved Sønderborg og Melby Overdrev ved Tisvilde Hegn i Nordsjælland.

Det er baggrunden for, at Danmarks Naturfredningsforening og Odense Kommune rejser fredningssag for Højstrup Øvelsesplads med bestemmelser, som først træder i kraft den dag Forsvaret måtte afhænde området. Sker det, så vil hovedformålet med fredningen være at beskytte og udvikle naturværdierne og de landskabelige kvaliteter, samt sikre befolkningens adgang til at bruge området rekreativt.

Foto: Birgitte Ingrisch

2. Fredningsforslagets afgrænsning

Højstrup Øvelsesplads omkranses af vejene Rismarksvej i øst, Middelfartsvej i syd, Pårupvej i vest og Langesøstien mod nord.

Fredningsforslagets afgrænsning fremgår endvidere af kortbilag 1.

3. Beskrivelse af fredningsområdet

Fra de ældst kendte nogenlunde målefaste kort (Videnskabernes Selskab, 1770) over fredningsområdet, vides, at arealet med sikkerhed har fungeret som jordbrugsområde i ca. 250 år. Boniteten er middel til ringe og landbrugsværdien har derfor ikke været stor. Hovedsageligt har området været anvendt til høslæt og tørvegravning. En del af området har været anvendt til produktion af sukkerroer i en kortere periode. Efter militærets overtagelse af arealet i de tidlige 1950'ere er landbrugsdriften på arealet ophørt. Det betyder reelt, at området aldrig har været intensivt dyrket, og i dag hverken gødskes, kalkes eller sprøjtes på arealerne.

Luftfoto fra 1945 få år før Forsvarets overtagelse af området. Det ses at hele området er opdyrket, trods den ringe bonitet. Men landbruget var langt fra så intensivt, som i dag.

Luftfoto fra i dag, hvor området er uopdyrket og visse steder tilgroet med småskove og levende hegn.

Området fremstår i dag som et sammenhængende terræn med visse spor efter de militære aktiviteter. Den militære anvendelse har samtidig skabt særlige rumlige forhold, herunder volde, interne forbindelser og terrænformationer, som stadig er tydelige og bidrager til områdets karakter som et såkaldt funktionelt militærkulturlandskab. Samtidig har arealet haft en funktion som grønt bynært område med væsentlig rekreativ værdi, selvom adgang og anvendelse har været begrænset af øvelsesaktiviteter med militære formål.

Ude i terrænet kan man støde på disse "Hobbit-bo". Det er skjul lavet af Forsvaret til skudtræning og taktiske øvelser. Samtidig rummer disse små forhøjninger ofte værdifulde biotoper for områdets natur. Foto: Birgitte Ingrisch

Geologi og landskabsformer
Fredningsområdets åbne landskab afspejler tre geologiske dannelsesformer, der tilsammen giver området sin karakter: det kuperede centralfynske dødislandskab, de fladere østfynske bundmoræner og smeltevandssletter samt en nordvest-sydøst orienteret tunneldal dannet ved afsmeltning af dødis fra det centralfynske område. Mod vest markerer fredningsområdet den yderste grænse af dødislandskabet og er dermed det nærmeste, Odense by kommer på dette nationale geologiske interesseområde. Bakken ved Stegsted udgør det sidste højdedrag inden overgangen til det flade nordfynske landskab. Jordbunden består overvejende af moræneler, med undtagelse af den nordlige rand, hvor der forekommer smeltevandssand, og tunneldalen, hvor underlaget er en blanding af organisk materiale, sand og ler.

Dele af Højstrup Øvelsesplads er stærkt kuperet og fremtræder som et varieret og oplevelsesrigt landskab. Foto: Birgitte Ingrisch

Terrænet er småkuperet, særligt i sydvest, hvor tunneldalen og en række mindre bakker præger landskabet, mens det flader ud mod nordøst. Det højeste punkt ligger ved Svennekærgård på 36 meter over havoverfladen, hvorfra der er godt udsyn over fredningsområdet, mens det laveste punkt findes i Hawk-området, hvor tunneldalens bund ligger 13 meter over havoverfladen. Bakkeknoldene ligger generelt i 20-30 meters højde. Den nordlige del af fredningsområdet er relativt skovklædt, særligt mod øst, mens den vestlige del domineres af levende hegn – mange af dem gamle og beliggende oven på sten- og jorddiger. I øvrigt er landskabet kendetegnet ved græssletter og mindre overdrevsarealer med spredte krat, moser og småsøer. Det sydligt beliggende Hawk-område er intensivt udnyttet med bygninger, veje og plæner, men rummer ligeledes krat, moser og småsøer.

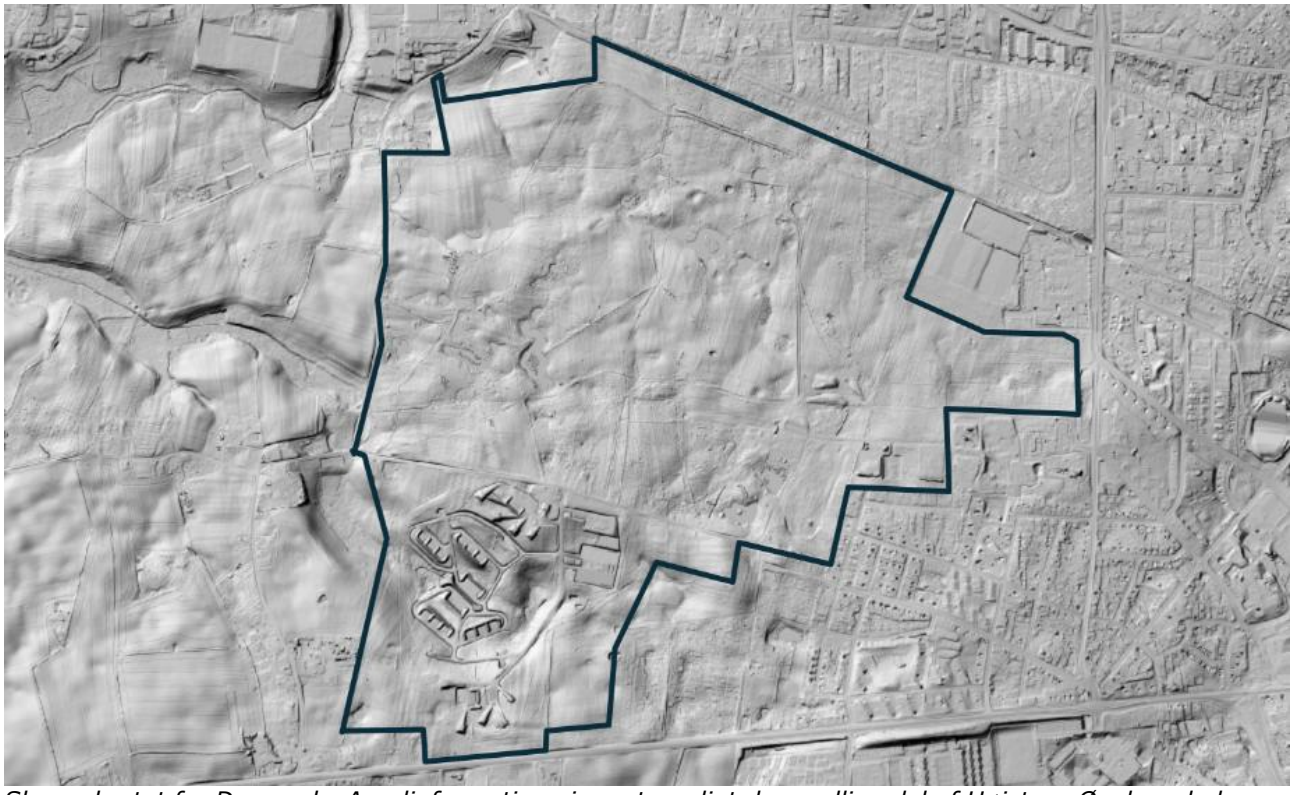

Skyggekortet fra Danmarks Arealinformation viser at særligt den sydlige del af Højstrup Øvelsesplads er stærkt kuperet og rummer et stort potentiale for overdrevsnatur.

Græsslette og overdrev

Omtrent 120 ha af arealet henligger som åben græsslette. Sletterne græsses i dag alene af råvildt, og plejes i øvrigt gennem maskinelt høslæt. 9 ha er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens §3 og skovene er fredskov. På overdrevsarealerne er blandt andet observeret alm. hvene, liden skjaller, mark-krageklo, alm. agermåne, alm. kællingetand, rundbælg, fløjlsgræs, og prikbladet perikon. Der er desuden fundet en større bestand af mark-tusindgylden, en såkaldt B-art i den botaniske klassificering (sjælden i størstedelen af landet, men lokalt almindelig) og opført på den danske Gulliste som opmærksomhedskrævende art, jf. Forsvaret drifts- og plejeplan. Det § 3 beskyttede overdrev er stærkt tilgroet. Slettearealerne rummer i forhold til deres kulturpræg en relativt varieret flora.

Mange stier og kørespor gør det muligt at komme rundt i området, når der ikke er øvelser. Foto: Birgitte Ingrisch

Fredningsområdet rummer et antal småsøer og mosehuller, der ligger spredt ud over størstedelen af terrænet. De våde naturtyper bidrager i høj grad til at området fremstår varieret. I vådområderne er blandt andet observeret alm. vandmynte, gul iris, kattehale, gåse-potentil, gråpil, hvidpil, bredbladet dunhammer, glanskapslet siv, eng-kabbeleje, eng-karse, liden andemad, tigger-ranunkel og vand-pileurt. Af særlig botanisk interesse i de våde områder er observationer af billebo-klaseskærm og tykakset star.

Vandstanden i fredningsområdet svinger meget over året og nogle vandhuller udtørrer i løbet af sommeren. Området drænes fra åbne grøfter langs med områdets stier og veje, og der er rørlagte afvandinger af terrænet. Generelt er vådområderne under tilgroning, primært med pil, som også har en udtørrende effekt.

Områdets mange småsøer er generelt under tilgroning. Foto: Birgitte Ingrisch

I tunneldalen, gennem Hawk-området, løber ca. 700 meter af et tilløb til Ryds Å, Vibelundafløbet, i et rørlagt forløb. Lige syd for Pårup Kirke findes yderligere et vådt område, hvor vegetationen på sletten tydeligt indikerer et drænet/rørlagt vandløb.

Skov, krat og levende hegn

Der er i dag 34 ha fredskov inden for fredningsområdet. Skovområderne tæller Oles Lund, Jøhnckes Plantage og Jelstrups Plantage samt bræmmer af skov langs med fredningsområdets sydlige og vestlige grænse ud mod Middelfartvej og Pårupvej.

Fredningsområdet var helt uden skov, da militæret tog det i brug i 1953. Oles Lund, der danner fredningsområdets nordlige grænse ud til Langesøstien, var den første skovplantning på arealet. Den kom til i 1954. Oles Lund er en blandskov af forskellige løvtræarter. Lunden gennemskæres af en sti, som er orienteret i nordvestlig-sydøstlig retning. Nord for stien er skoven domineret af gamle frugttræer og tjørn. Syd for stien finder man dels en askemose og en ellesump. I den østlige udkant af skoven, syd for stien, blev der i 1972 plantet en mindre bevoksning bestående af rødgran. Der er i dag ikke meget tilbage, da en stor del af træerne med tiden er stormfældet.

Levende hegn med ældgamle træer står langs Vibelundvej. De er både smukke og understøtter biodiversiteten i området. Foto: Birgitte Ingrisch

Jøhnckes Plantage er en nåletræsplantage med plantet skovbryn bestående af hjemmehørende løvtræarter som eg og el, æbletræer, engriflet hvidtjørn, vortebirk, alm. røn ol. I nordspidsen af plantagen bekæmpes kæmpe-bjørneklo. Øst for plantagen findes opvækst af birk, der danner en fin lille lund. Her findes også et pilekrat, som muligvis er fugtigt om vinteren. Her vokser en stor bestand af orkideen skov-hullæbe. Der er enkelte slåede spor gennem plantagen.

Jelstrups Plantage blev etableret i 1988. Skoven består af en tæt ensaldret monokultur af Sitkagran og har et plantet skovbryn bestående af hjemmehørende løvtræarter som eg og el. Der er et relativt fintmasket net af spor, der giver den besøgende god mulighed for at komme rundt i plantagen og videre gennem et sø- og overdrevområde til Oles Lund.

Botanisk er Oles Lund og askemosen de mest interessante blandt skov og krat i fredningsområdet. Oles Lund har præg af urørt skov med mange gamle træer. Der er tale om plantet løvskov bestående af engriflet hvidtjørn, tjørn, hassel, ask, vortebirk, alm. røn, gråpil, vild ribs, alm. hæg samt en del gamle æbletræer. I skovbunden findes blandt andet humle, feber-nellikerod, hundeviol, kristtorn, alm. gedeblad samt en stor bestand af orkideen skov-hullæbe. Askemosen er reelt en mellemaldret askesump med indslag af alm. hæg og gråel. I Askemosen er foretaget plukhugst og bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo.

Der findes i området desuden en del levende hegn, hvoraf en større del blev plantet i skel efter udskiftningen i 1800. En del af disse vokser på jorddiger og er i dag fredet. Der er tale om gamle markskel som består af navr, vild abild, alm. hyld, båndpil, alm. hæg, fuglekirsebær, hassel, engriflet hvidtjørn m.fl. Særlig interessant er det levende hegn med mange gamle – tidligere - stynede popler langs med den vestlige del af Vibelundsvej. På arealet findes også en del nyere hegn, som er etableret i øvelsesøjemed efter 1990.

Fauna
Der lever en alsidig fauna i området, hvor størsteparten af de almindeligt forekommende pattedyrarter som harer, rådyr, ræv, pindsvin og muldvarp er repræsenteret. I områdets vådområder yngler troldand, lille lappedykker, gråstrubet lappedykker og en række andre vandfugle. Desuden raster en lang række andefugle, bl.a. skeand, gravand og atlingand. I områdets skove, krat, moser og hegn yngler bla. nattergal, halemejse, fuglekonge og gøg samt en række rovfugle herunder musvåge, tårnfalk og spurvehøg.

En del sommerfuglearter er registreret på området ligesom en lang række padder findes i tilknytning til vådområderne.

Jagt
Der er meget begrænset jagt i området i dag. Der lægges op til et jagtforbud den dag Forsvaret forlader arealet, dels fordi der også i fremtiden kan forventes en stor rekreativ brug af området og dels fordi vildtets naturlige adfærd påvirkes negativt af jagt og medfører mere sky dyr, der er sværere at opleve på tæt hold.

Friluftsliv
Højstrup Øvelsesplads blev delvist åbnet for offentligheden i maj 2006. Publikum har adgang til området til fods, på cykel og til hest, i det omfang, at forsvaret ikke lukker området af hensyn til øvelser og jagt. Der er fortsat ikke adgang til det såkaldte Hawk-område (markeret med B på kortbilag 1). På området findes et net af befæstede stier samt slåede spor i terrænet, der flittigt anvendes af områdets beboere til hundeluftning, ture til fods, på cykel og til hest, jogging mm. Der er i dag ikke opsat særlige faciliteter på arealet, som understøtter friluftslivet. En del af arealet anvendes til hundetræning.

Foto: Birgitte Ingrisch

Natura2000-interesser
Der er ikke hverken habitatområder eller fuglebeskyttelsesområder inden for det foreslåede fredningsområde. Nærmeste habitatområde er Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindevad Å 2,8 km mod øst. Det vurderes, at fredningen ingen direkte indflydelse får på habitatområdets udpegningsgrundlag.

EU`s habitatdirektivs Bilag IV omfatter arter, hvis yngle- og levesteder ikke må ødelægges eller beskadiges. Habitatarterne stor vandsalamander og spidssnudet frø lever på Højstrup Øvelsesplads.

4. Frednings- og planlægningsmæssige forhold

Eksisterende fredninger
Ca. 10 ha af det foreslåede fredningsområde er omfattet af eksisterende fredning for Pårup Kirke af 5. maj 1955. I forbindelse med gennemførelsen af nærværende fredningsforslag ophæves den del af den eksisterende fredning, som fremover omfattes af den foreslåede fredning.

Zonestatus
Hele fredningsområdet ligger i landzonen.

Kommuneplanforhold

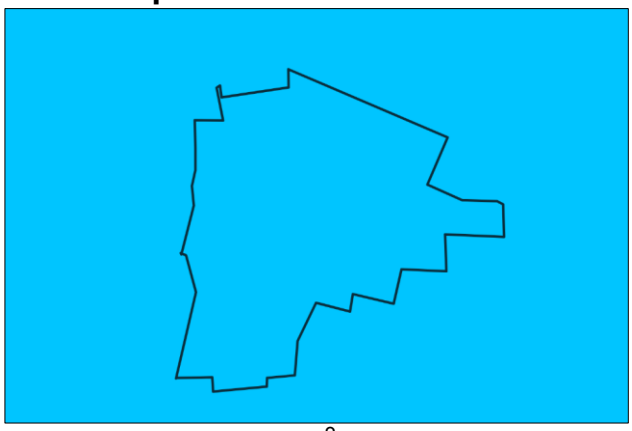

Særligt drikkevandsområde

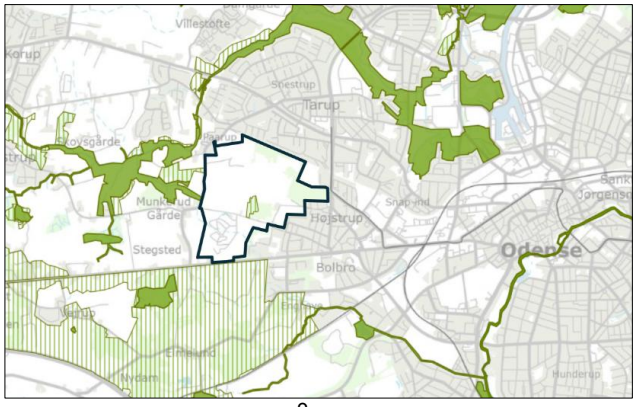

Naturbeskyttelsesområde, hvor skraveringen kun er potentielt

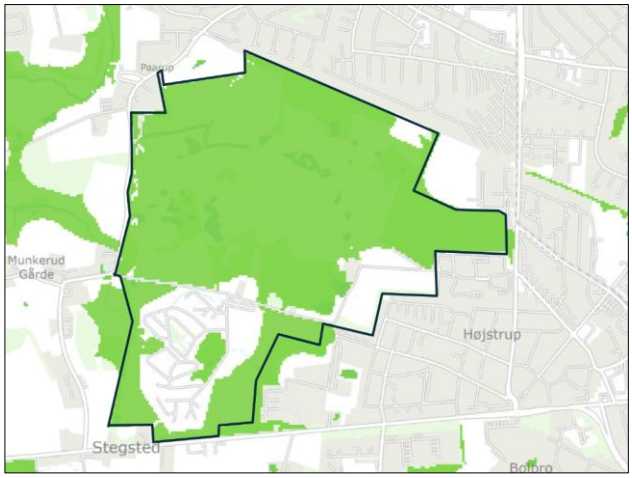

Forslag til 30% beskyttede naturområder

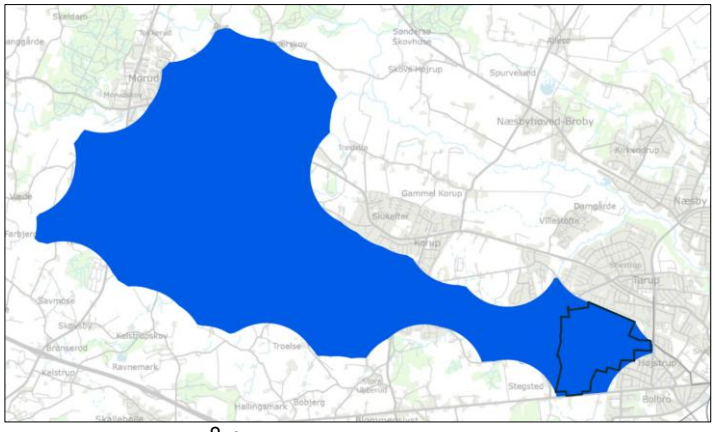
Store naturområder, 1. prioritet

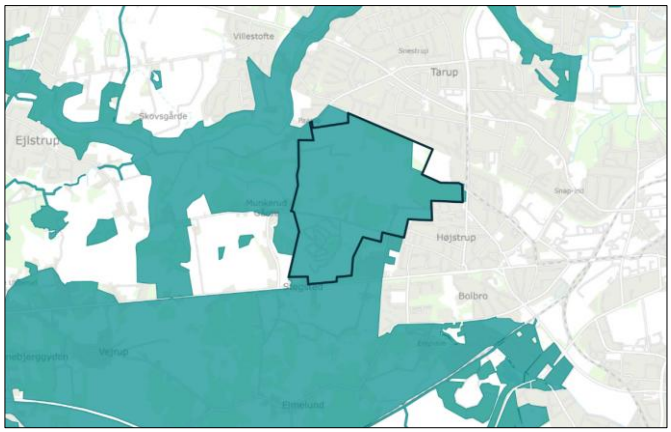

Større sammenhængende landskaber

Lokalplanforhold
Fredningsområdet er omfattet af lokalplan nr. 20-330 fra 1985. Lokalplanen udlægger området til offentligt formål, primært militært område, men for en mindre del som kolonihaveområde, jf. bilag 4. Særligt muliggjorde lokalplanen opstilling af to luftværnseskadriller - IHAWK raketbatterier – på øvelsespladsen, opstilling af en 90 meter høj gittermast, radaranlæg ol samt opførelse af administrationsbygninger, skytsstillinger mv. I 2001 flyttede eskadrillerne til Karup og Hjemmeværnet har siden da anvendt øvelsespladsen. Der er aldrig blevet opført kolonihaver på det dertil udlagte område.

5. Forslag til fredningsbestemmelser

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- At sikre og forbedre områdets naturværdier og øge biodiversiteten med særligt fokus på at bevare og forbedre levesteder for sårbare og truede arter.
- At sikre områdets landskabelige værdier.
- At sikre og forbedre områdets rekreative værdier, herunder offentlighedens adgang.
- At skabe grundlag for naturpleje.
- At medvirke til overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.

§ 2 Den militære anvendelse

Fredningen indebærer ingen begrænsninger i anvendelsen eller driften af det fredede område, så længe Forsvarsministeriet råder over området, og så længe hovedformålet med anvendelsen af arealerne understøtter forsvarsformål eller øvrige lignende samfundsinteresser og -opgaver. Forsvarsministeriet kan løbende tilpasse drift og pleje af omhandlede areal, således, at det til enhver tid opfylder operative behov. Nærværende fredningsbestemmelser er således ikke gældende, så længe Forsvarsministeriet råder over arealerne. De er ikke til hinder for opførelse af bygninger, infrastruktur og træningsfaciliteter m.v., eller for aktiviteter, som Forsvarsministeriet gennemfører i området.

§ 3 Arealernes drift og anvendelse

Stk. 1. Arealerne skal driftes og forvaltes med henblik på at forbedre naturværdierne og øge biodiversiteten.

Stk. 2. Arealerne må ikke omlægges, jordbehandles, drænes, opdyrkes, tilsås, tilplantes, gødes, sprøjtes med bekæmpelsesmidler mv.

Stk. 3. Skovbevoksede arealer skal forvaltes som urørt skov. Dog må ikke-hjemmehørende arter til enhver tid fjernes.

Stk. 4. Fredningen er ikke til hinder for græsning overalt i området som led i plejen.

Stk. 5. Jagt er ikke tilladt i området. Der må ej heller opdrættes, udsættes eller fodres vildt med henblik på jagt. Regulering af invasive arter, skadevoldende vildt og syge dyr kan ske efter tilladelse fra plejemyndigheden.

§ 4 Byggeri, veje og tekniske anlæg

Stk. 1. Ny bebyggelse, herunder skure, boder eller andre lignende indretninger er ikke tilladt i fredningsområdet. Ombygning og udvidelse af eksisterende bebyggelse kræver fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 2. Der må ikke indrettes boliger i eksisterende bebyggelse, som alene må anvendes til formål, som understøtter fredningens formål, herunder naturformidling, madpakkehus, forskning med naturrelaterede formål og lignende, og efter fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 3. Der må ikke etableres faste konstruktioner og anlæg. Eksempelvis må der således ikke etableres, tårne, master, herunder lysmaster, master for luftledninger til strømforsyning, solcelleparker, vindmøller og der må ikke anlægges sportspladser, motorbaner, skydebaner, festivalpladser eller lignende, eller etableres oplags- eller lossepladser. Der må endvidere ikke opstilles campingvogne eller lignende i området.

Stk. 4. Fredningen er ikke til hinder for anbringelse af sædvanlige hegn og læskure for kreaturer, heste og får. Andre hegn kræver fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 5. Der må ikke anlægges nye veje i området. Eksisterende grusveje må ikke asfalteres.

Stk. 6. Fredningen er ikke til hinder for etablering af primitive shelterpladser, fugletårne/-skjul og lignende efter fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 7. Fredningen er ikke til hinder for etablering af stenter, klaplåger, færiste, spang og lignende, der etableres som led i naturplejen eller af hensyn til offentlighedens mulighed for at færdes i området.

§ 5 Terrænændringer mv.

Stk. 1. Terrænændringer herunder råstofindvinding er ikke tilladt.

Stk. 2. Dog kan der ske terrænændringer som led i naturgenopretning, arkæologiske udgravninger og lignende, efter Fredningsnævnets godkendelse.

§ 6 Offentlighedens adgang

Stk. 1. Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love, og eksisterende veje og stier er således åbne for offentlighedens færdsel til fods eller cykel, jf. naturbeskyttelseslovens § 26.

Stk. 2. På arealer, som på fredningstidspunktet er offentligt ejede, er der, uanset fremtidigt ejerforhold, fri fladefærdsel overalt til fods og på alle tider af døgnet i medfør af fredningen.

Stk. 3. Plejemyndigheden sikrer, at stier som fremgår af fredningskortet eller som etableres senere, holdes åbne ved f.eks. slåning af sporet mindst en gang årligt.

Stk. 4. Plejemyndigheden kan af hensyn til bevarelsen af plante- og dyrelivet fastsætte regler for begrænsning af offentlighedens færdsel i området, herunder ændre forløbet af stier.

Stk. 5. Hunde skal føres i snor, medmindre andet er angivet ved skiltning.

§ 7 Retningslinjer for plejen

Området skal forvaltes og driftes med henblik på at forbedre naturværdierne og øge biodiversiteten.

§ 8 Plejemyndighed, naturpleje og naturgenopretning

Stk. 1. Plejemyndigheden, som er Staten for statsligt ejede arealer og kommunen for egne samt privatejede arealer, kan gennemføre pleje i henhold til den til enhver tid gældende plejebekendtgørelse.

Stk. 2. Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan over det fredede område senest 2 år efter fredningens gennemførelse med efterfølgende revision minimum hvert 10. år.

Stk. 3. Plejen tilrettelægges, så den opfylder fredningens formål.

Stk. 4. Fredningen er ikke til hinder for, at der kan ske naturgenopretning, herunder genskabelse af den naturlige hydrologi i området efter nærmere beskrivelse i en plejeplan og efter fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 5. På længere sigt er fredningen ikke til hinder for indgreb der genopretter en selvforvaltende natur med fri dynamik og naturlige processer (rewilding) efter en samlet plan og med fredningsnævnets tilladelse.

§ 9 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, hvis det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

§ 10 Ophævelse af eksisterende fredning

I forbindelse med gennemførelsen af denne fredning ophæves fredning omkring Pårup Kirke af 5. maj 1955 for så vidt angår den del, som ligger inden for fredningen af Højstrup Øvelsesplads.

Bilag 1- Areal-og lodsejerliste - Højstrup Øvelsesplads

LB nr.	Matr.nr.: Ejerlav:	Ejer:	Ønskes fredet:		NBL´s bestemmelser om:					Sti/vej		Den 17-03-2026
			Ca.ha.	Antal lodder	Sø/å beskyttelse § 16 & fortidsminder §18 - ca.ha	§3 Søer, moser, enge, overdrev, strandenge, vandløb - ca.ha	Strandbeskyttelse § 15 og klitfredning § 8 - ca.ha	Fredskov ca. ha	Tidl. Fredet	Ny - meter	Eksisteren-de - meter	Bemærkninger
1	31a Paarup By, Paarup 2he Bolbro, Odense Jorder 3e 7c 18a Stegsted By, Paarup	Forsvaret og Forsvarsministeriets styrelser Arsenalvej 55 9800 Hjørring	22,25 39,62 0,07 13,17 110,07	1 Del af 1 1 1 1	0,00 0,00 0,00 0,00 0,00	0,37 3,09 0,00 0,05 5,92	0,00 0,00 0,00 0,00 0,00	0,76 19,11 0,00 0,00 13,65	9,83 0,00 0,00 0,00 0,03	0 0 0 0 0	0 0 0 0 0	Landbrug uden beboelse
Samlet			185,19		0,00	9,43	0,00	33,52	9,86	0	0	
2	7000d Stegsted By, Paarup	Odense Kommune Flakhaven 2 5000 Odense	0,32	1	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0	0	Vibelundvej
Samlet			0,32		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	
	I alt		186		0	9	0	34	10	0	0	

Dato: 25. juni 2026
Til: SGAV

Budgetoverslag for fredning af Højstrup Øvelsesplads i Odense kommune

Danmarks Naturfredningsforening og Odense Kommune rejser om kort tid fredningssag for Højstrup Øvelsesplads i Odense kommune, i alt ca. 186 ha. I henhold til Naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 5 skal et fredningsforslag ledsages af et overslag over de forventede omkostninger, der knytter sig til gennemførelsen af forslaget.

Der tilkendes ikke erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, medmindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse, jf. nbl. § 39 stk. 1, sidste punktum. Forsvarsministeriet ejer hele arealet, som der rejses fredningssag for. Der skal således ikke tilkendes erstatning i sagen.

Styrelsen for Grøn
Arealomlægning og Vandmiljø

Danmarks Naturfredningsforening
Att.: Birgitte Bang Ingrisch
bbi@dn.dk

Fredning
J.nr. 2026 - 19748
Ref. ANPIF
29. juni 2026

SGAVs høringssvar om budgetoverslag for forslag til fredning af Højstrup Øvelsesplads

Odense Kommune og Danmarks Naturfredningsforening har med mail af 25. juni 2026 fremsendt et budgetoverslag for ovennævnte fredningsforslag med anmodning om SGAVs bemærkninger, jf. naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 5 og 6 med svarfrist senest den 23. juli 2026.

Styrelsen har ingen bemærkninger til budgetoverslaget.

SGAV vil senere redegøre for sin holdning i øvrigt til fredningsforslaget i forbindelse med det offentlige møde, som fredningsnævnet afholder om fredningsforslaget.

Med venlig hilsen

Anette Pia Fischer - Skov

+45 20 36 46 37 - anpif@mst.dk

Bilag 4

Myndighedsskema – bilag til fredningsnævnets screeningsafgørelse efter miljøvurderingslovens § 10.

Forslag til fredning af Højstrup Øvelsesplads i Odense kommune.

Ifølge § 8, stk. 2 1-2 i lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (LBK nr. 4 af 3. januar 2023) skal myndigheden vurdere, om planer og programmer omfattet af lovens § 8, stk. 1, og som kun fastlægger anvendelsen af mindre områder på lokalt plan eller angiver mindre ændringer i planer og programmer, kan få væsentlig indvirkning på miljøet, og der derfor skal udarbejdes en miljøvurdering.

Jf. orientering fra Miljøstyrelsen af 22. maj 2018 om reglerne for miljøvurdering af fredningsforslag, skal sagsrejser vurdere, om forslaget er omfattet af miljøvurderingsreglerne samt tilvejebringe det faktuelle grundlag for miljøvurderingen. Det er fredningsnævnet, der forestår at sende materialet i høring samt at modtage høringssvar, og det er ligeledes fredningsnævnet, der på baggrund af det tilvejebragte materiale træffer afgørelse om miljøvurdering.

Sagsrejserne har vurderet, at fredningsforslaget er omfattet af lovens § 8, stk. 2 og har derfor foretaget en screening af de forventede miljøkonsekvenser som følge af fredningsforslaget. Screeningen er foretaget med udgangspunkt i kriterierne i bilag 3 til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter, og vurderingen fremgår af nedenstående skema.

Det er fredningsnævnet, der jf. § 10 i miljøvurderingsloven træffer endelig afgørelse om hvorvidt der er krav om miljøvurdering eller ej på baggrund af oplysningerne i screeningsskemaet.

Titel	Fredningsforslag for Højstrup Øvelsesplads
Beskrivelse af fredningsforslaget	Fredningsforslaget omfatter 186 ha Højstrup Øvelsesplads har gennem mange års anvendelse som øvelsesområde for militære aktiviteter udviklet et stort naturindhold. Baggrunden for fredningsforslaget er et ønske om at sikre området som et offentligt tilgængeligt stort sammenhængende landskab med en rig natur i det tilfælde, at de militære øvelsesaktiviteter måtte ophøre og Forsvaret afhænde området. <u>Indtil da skal fredningen være sovende og uden indflydelse på den militære anvendelse.</u> Fredningsforslaget forudsætter ikke nye anlæg af fx stier, veje, bebyggelse eller lignende, men tilsigter alene bevaring og forbedring af områdets naturværdier. Fredningen har til formål, • At sikre og forbedre områdets naturværdier og øge biodiversiteten med særligt fokus på at bevare og forbedre levesteder for sårbare og truede arter. • At sikre områdets landskabelige værdier.

	• At sikre og forbedre områdets rekreative værdier, herunder offentlighedens adgang. • At skabe grundlag for naturpleje. • At medvirke til overholdelsen af Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen.
Kort over området	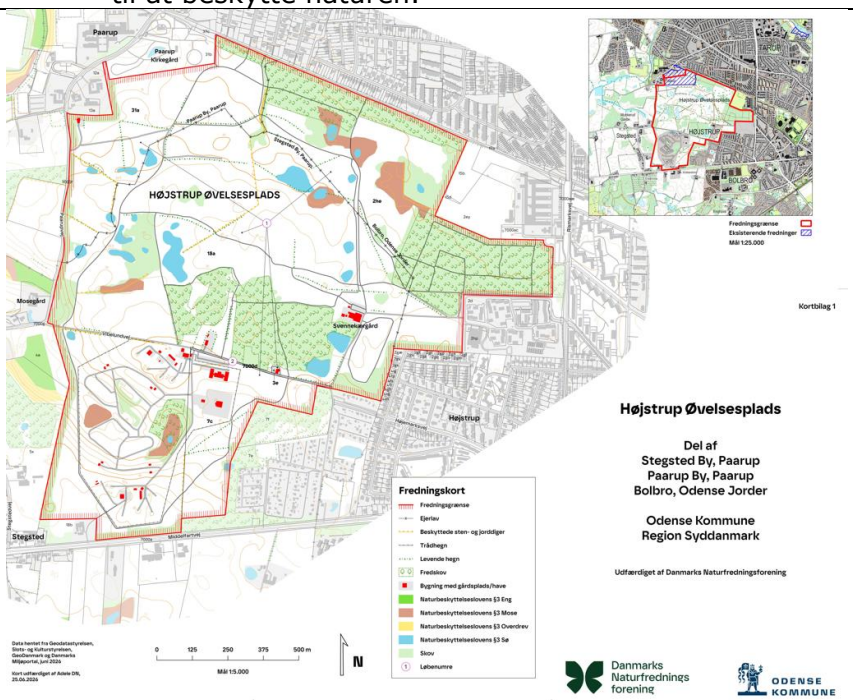
Ansvarlig myndighed	Fredningsnævnet for Fyn c/o Retten i Svendborg Christiansvej 41 5700 Svendborg
Sendes i høring hos	Forsvarsministeriet SGAV
Omfatter fredningsforslaget forhold, der efter lovens § 8, stk. 1, nr. 1 og 2, betyder, at der skal udarbejdes miljørapport og –vurdering?:	

Er fredningsforslaget omfattet af lovens bilag 1 eller 2? (udgør rammen for fremtidige anlægstilladelser)	Nej	Forslaget udgør ikke rammen for fremtidige anlægstilladelser.
Medfører fredningsforslaget krav om miljøvurdering af virkning på et internationalt naturbeskyttelsesområde? (forventes at medføre væsentlig påvirkning af natura2000-område)	Nej	Der er ikke hverken habitatområder eller fuglebeskyttelsesområder inden for det foreslåede fredningsområde. Nærmeste habitatområde er Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindevad Å 2,8 km mod øst. Det vurderes, at fredningen ingen direkte indflydelse får på habitatområdets udpegningsgrundlag.

Indvirkning på miljøet

Miljøparametre	Væsentlig betydning	Mindre betydning	Ingen betydning	Bemærkninger
Fredningsforslagets indvirkning på eller relevans for anden planlægning, lovgivning, projekter og aktiviteter			x	Fredningen lægger ikke op til hverken byggeri eller tekniske anlæg.
Vurdering af fredningsforslagets miljømæssige indvirkning i forhold til størrelse, geografisk udbredelse og indbyrdes påvirkning			x	Fredningen understøtter forskernes forslag til 30% beskyttede naturområder, store naturområder 1. prioritet og større sammenhængende landskaber.
By- og kulturmiljø				
Bymiljø/bygninger			x	Fredningen berører ikke bestående bymiljøer eller bevaringsværdige bygninger.
Fortidsminder			x	Der er ikke registrerede fortidsminder inden for fredningsområdet, men enkelte sten- og jorddiger. Fredningen har ingen indvirkning på dem.
Befolkningens sundhed/sikkerhed				
Handicappede og mobilitetshæmmede personer			x	Fredningen ændrer ikke adgangsforholdene i området, men sikrer opretholdelsen af offentlig adgang.
Brand, eksplosion, giftpåvirkning			x	Ingen relevans
Forurening				
Jordforurening, håndtering og flytning			x	Ingen relevans
Vand				
Grundvandsforhold		x		Fredningen vil sikre at området i fremtiden henligger som natur. Det vil beskytte de særlige drikkevandsinteresser.
Jord				
Jordbund og jordarealer			x	Ingen relevans
Luft				

Luftforurening og påvirkning af luftkvaliteten			x	Ingen relevans
Klima				
Klimatiske faktorer som drivhusgasser, klimatilpasning mv.			x	Ingen relevans
Trafik				
Trafikafvikling/-belastning samt trafikstøj og trafiksikkerhed			x	Ingen relevans
Natur				
Internationale naturbeskyttelsesområder (Natura2000, Ramsar mv.)			x	Ingen relevans
Sjældne, udryddelsestruede eller fredede dyr, planter eller naturtyper		x		Fredningen vurderes at være til neutral eller positiv i forhold til at sikre områdets sjældne arter og naturtyper
Naturbeskyttelse (§3)		x		Fredningen vil sikre, at der også efter et evt. ejerskifte vil være en plejeret i naturområderne, og dermed sikres mulighed for at forhindre, at de beskyttede naturtyper forringes og vokser ud af beskyttelsen.
Spredningskorridorer/økologiske forbindelser		x		Fredningen vil sikre områdets funktion som grøn forbindelse til omkringliggende naturområder.
Landskab				
Bevaringsværdige landskaber, geologi, kystlandskaber mv.		x		Fredningen vil sikre fortsat synlighed af bevaringsværdige landskaber og kystlandskabets samlede indtryk.
Andet				
Kumulativ effekt sammen med andre planer og projekter			x	Ingen relevans
Miljøpåvirkning af grænseoverskridende karakter			x	Ingen relevans

Myndighedens konklusion

	ja	nej	Uddybning
Giver resultatet af screeningen anledning til at antage, at fredningsforslaget vil kunne påvirke miljøet væsentligt,		x	Med baggrund i ovenstående resultater af screening for eventuelle miljømæssige konsekvenser af det foreliggende fredningsforslag for Højstrup Øvelsesplads, vurderer Fredningsnævnet for Fyn, at fredningsforslaget alene vil have uvæsentlige eller positive miljømæssige konsekvenser for naturen, landskabet og miljøet i fredningsområdet og de omliggende områder.

således at det er omfattet af krav om miljøvurdering?:			Fredningsnævnet afgør derfor, at der ikke er behov for at foretage en egentlig miljøvurdering af fredningsforslaget.

FORSVARSMINISTERIET

Danmarks Naturfredningsforening

Hensigtserklæring
om
fælles indsats for at sikre værdifulde naturområder for eftertiden

Forsvarsministeriet og Danmarks Naturfredningsforening ønsker, at de store naturmæssige og rekreative værdier og potentialer, der findes i skyde- og øvelsesterræner, der ejes af Forsvarsministeriet, skal sikres for eftertiden. Det er samtidig afgørende, at terrænerne fortsat kan danne ramme om vigtige samfundsopgaver – ikke mindst Forsvarets opgaver for sikkerhed og tryghed i Danmark.

Forsvarsministeriet og Danmarks Naturfredningsforening vil derfor indlede et samarbejde, hvor naturen i en række af Forsvarsministeriets skyde- og øvelsesterræner fredes i form af "hvilende fredning". Det indebærer, at fredningen indtræder, når Forsvarsministeriet afhænder arealerne. En fredning får således ikke indvirkning på Forsvarets og Beredskabets nuværende og fremtidige anvendelse og indretning af terrænerne.

Når Danmarks Naturfredningsforening fremsætter forslag om "hvilende fredning" på arealer, der anvendes af Forsvaret, indsættes følgende formulering derfor i fredningsbestemmelsen:

"Fredningen indebærer ingen begrænsninger i anvendelsen eller driften af det fredede område, så længe Forsvarsministeriet råder over området, og så længe hovedformålet med anvendelsen af arealerne understøtter forsvarsformål eller øvrige lignende samfundsinteresser og -opgaver. Forsvarsministeriet kan løbende tilpasse drift og pleje af omhandlede areal, således at det til enhver tid opfylder operative behov. Nærværende fredningsbestemmelser er således ikke gældende, så længe Forsvarsministeriet råder over arealerne. De er ikke til hinder for opførelse af bygninger, infrastruktur og træningsfaciliteter m.v., eller for aktiviteter, som Forsvarsministeriet gennemfører i området."

Samarbejdet omfatter indledningsvis Jægerspris Skyde- og Øvelsesterræn, hvor fredningen er gennemført, og Hevring Skydeterræn, hvor forslag om "hvilende fredning" er igangsat. Derudover bakker Forsvarsministeriet op om Danmarks Naturfredningsforenings hensigt om at fremsætte forslag om "hvilende fredning" for Borris Skydeterræn og Højstrup Øvelsesplads.

Ved fremtidige udpegninger lægges vægt på, at der på områderne er dokumenterede naturværdier (eksempelvis i form af anden eksisterende beskyttelse). Hvilende fredninger må ikke indbefatte områder, som indeholder parkeringspladser, vaskepladser, depoter, værksteder, indkvartering, flyvestationer, antenner og andre tekniske arealer, bygninger eller kapaciteter. Derudover forudsættes bred lokal tilslutning.

Jægerspris, den 18. september 2025

Troels Lund Poulsen
Forsvarsminister

Maria Reumert Gjerding
Præsident